

S cílem analyzovat, jakým způsobem mohou opatření týkající se rovnosti žen a mužů přispět k ekonomickému růstu v EU, Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) zkoumal dopady snižování nerovnosti žen a mužů v oblastech významných z makroekonomického hlediska: STEM (věda, technologie, inženýrství a matematika), vzdělávání, činnosti na trhu práce a platy. Institut rovněž zvažoval demografické změny tam, kde jsou tyto genderové rozdíly snižovány.

Studie ekonomických přínosů rovnosti žen a mužů je první svého druhu, která využívá rozsáhlý ekonometrický model k odhadu široké škály makroekonomických přínosů rovnosti žen a mužů na úrovni EU.

Celkové výsledky ukazují, že zlepšení v oblasti rovnosti žen a mužů by vedla k:

- významnému zvýšení počtu pracovních míst, který by znamenal přínos pro ženy i muže,
- vytvoření dalších 10,5 milionu pracovních míst do roku 2050, z nichž by velkou část zaujaly ženy,
- silné pozitivní dopady na HDP na obyvatele, který v průběhu času bude růst,
- do roku 2050 až 10% nárůst HDP na obyvatele v zemích EU.

Zvýšení rovnosti žen a mužů zajišťuje hospodářský růst

Studie uvádí spolehlivé důkazy silných, pozitivních a rostoucích přínosů rovnosti žen a mužů pro ekonomický růst. Pozitivní dopady lze do značné míry přičíst řešení některých strukturálních slabín hospodářství EU, které byly uvedeny ve strategii Evropa 2020, konkrétně, že zvyšování rovnosti žen a mužů pomůže řešit problematiku zaměstnanosti, produktivity a stárnutí populace.

Studie ukazuje, že rovnost žen a mužů v jedné oblasti, například ve vzdělávání, má vedlejší účinky v oblastech jiných, jako je například zaměstnanost. Vedlejší účinky by mohly vést k souběžnému zlepšení v oblasti vzdělávání žen (více žen ve vzdělávání STEM), zvýšení podílu žen na trhu práce a zvýšení mezd žen. Společné řešení různých aspektů nerovnosti žen a mužů jako celku tak bude pravděpodobně mít pozitivnější dopady než řešení jednotlivých aspektů samostatně.

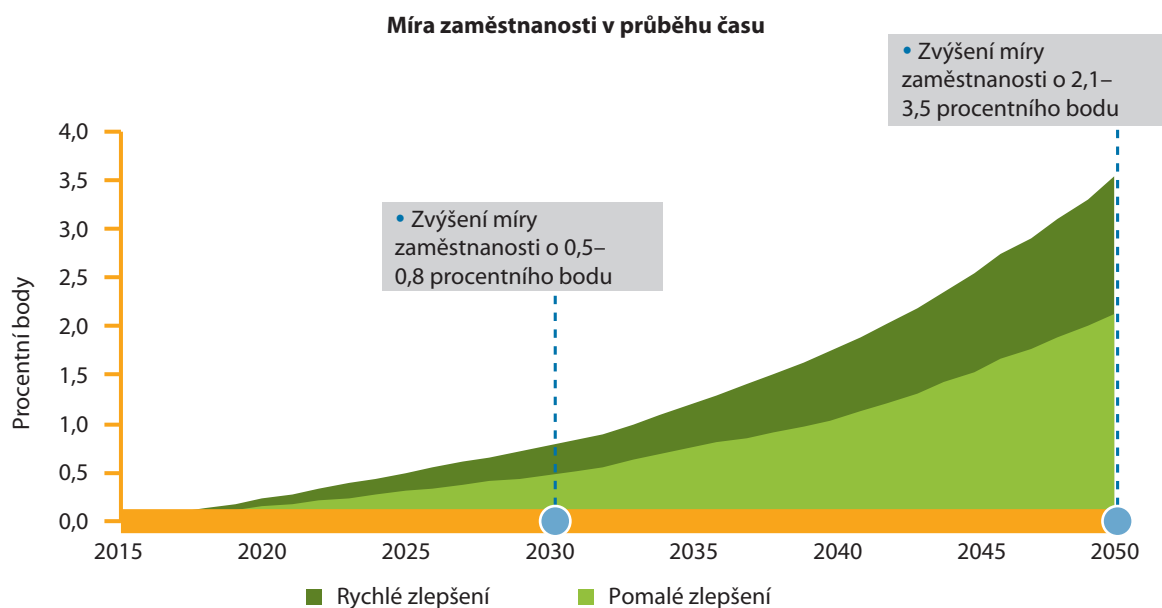
Větší rovnost žen a mužů by vedla k výraznému nárůstu počtu pracovních míst, který by znamenal přínos pro ženy i muže.

Vyšší míra zaměstnanosti a více pracovních míst

Jestliže do roku 2050 dojde k výraznému zlepšení rovnosti žen a mužů, dosáhne míra zaměstnanosti téměř 80 % v porovnání se 76 % v případě, kdyby k takovému zlepšení nedošlo. Studie ukazuje, že již do roku 2030 dosáhne míra zaměstnanosti v zemích EU 72,6 %. Výsledky ukazují, že díky zlepšení rovnosti žen a mužů řešením genderové segregace při výběru vzdělávání a zvýšení účasti žen v oblasti STEM by v roce 2050 mohlo dojít k navýšení pracovních míst o 6,3 až 10,5 milionu. Přibližně 70 % těchto pracovních míst by měly obsadit ženy. To přibližně odpovídá zvýšení zaměstnanosti v EU o celkový počet pracovních míst ve středně velké evropské zemi, jako je například Nizozemsko. Tato další pracovní místa by přispěla ke snížení rozdílů v zaměstnanosti žen a mužů.

Obrázek 1: Vliv zlepšení rovnosti žen a mužů na zaměstnanost

Nárůst počtu pracovních míst (rychlé zlepšení)

Nárůst počtu pracovních míst (pomalé zlepšení)

S cílem dosáhnout těchto pozitivních dopadů je důležité řešit jednu z klíčových příčin genderové nerovnosti: nerovné rozdělení odpovědnosti za neplacenou péči mezi ženami a muži. K této změně dojde, pokud členské země odstraní překážky bránící ženám v účasti na trhu práce zavedením opatření, jako jsou:

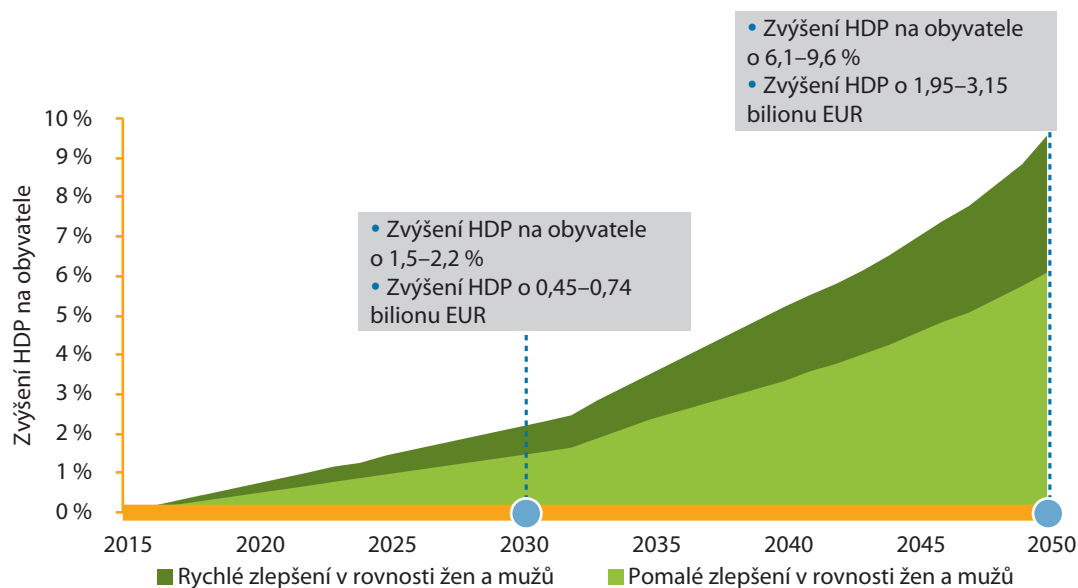
- zlepšení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem pro rodiče/opatrovníky,
- lepší přístup ke kvalitním a cenově dostupným zařízením péče o děti,
- flexibilní a k rodinám vstřícné pracovní podmínky,

- podpora rovnoměrnějšího rozdělení pružného pracovního režimu mezi muži a ženami.

Členské země EU by měly rovněž usilovat o odstranění rozdílů v odměňování žen a mužů, jelikož pracovní místa s vyššími platy přilákají ženy na pracovní trh spíše než místa s nízkými platy. Vyšší platy pravděpodobně také pomohou ženám z chudoby a sníží rozdíly mezi důchody žen a mužů (EIGE, 2016).

Celkově jsou další pracovní místa pro ženy obzvláště důležitá, neboť snížením chudoby pravděpodobně přispějí k hospodářskému růstu podporujícímu začlenění, což je jedna z klíčových priorit strategie Evropa 2020. Nedávná studie EIGE k problematice žen a chudoby zjistila, že ženy jsou obecně postiženy chudobou častěji než muži, zejména kvůli nižším šancím na zaměstnání (EIGE, 2016). Zaměstnanost tudíž snižuje riziko chudoby u žen.

Obrázek 2: Vliv lepší rovnosti žen a mužů na HDP na obyvatele

Zvýšený HDP

Rovnost žen a mužů má silný, pozitivní dopad na HDP, který v průběhu času roste.

HDP na obyvatele se zvyšuje současně se zlepšováním rovnosti žen a mužů. Výsledky ukazují, že v EU se ve střednědobém horizontu HDP zvýší až o 2 % (2030) a dlouhodobě pak až o 10 % (2050). To představuje možný nárůst celkového HDP na obyvatele ve výši 1,95–3,15 bilionu EUR do roku 2050. Pokud bude EU nyní jednat a podpoří zavádění opatření k rovnosti žen a mužů ⁽¹⁾ v oblastech, jako je vzdělávání STEM, činnost na trhu práce a odměňování, umožní to společnosti plně využít potenciál žen. Lepší rovnost žen a mužů může rovněž výrazně přispět k inteligentnímu a udržitelnému hospodářskému růstu podporujícímu začlenění, zejména díky dalším pracovním místům v oblasti STEM, která obsadí ženy.

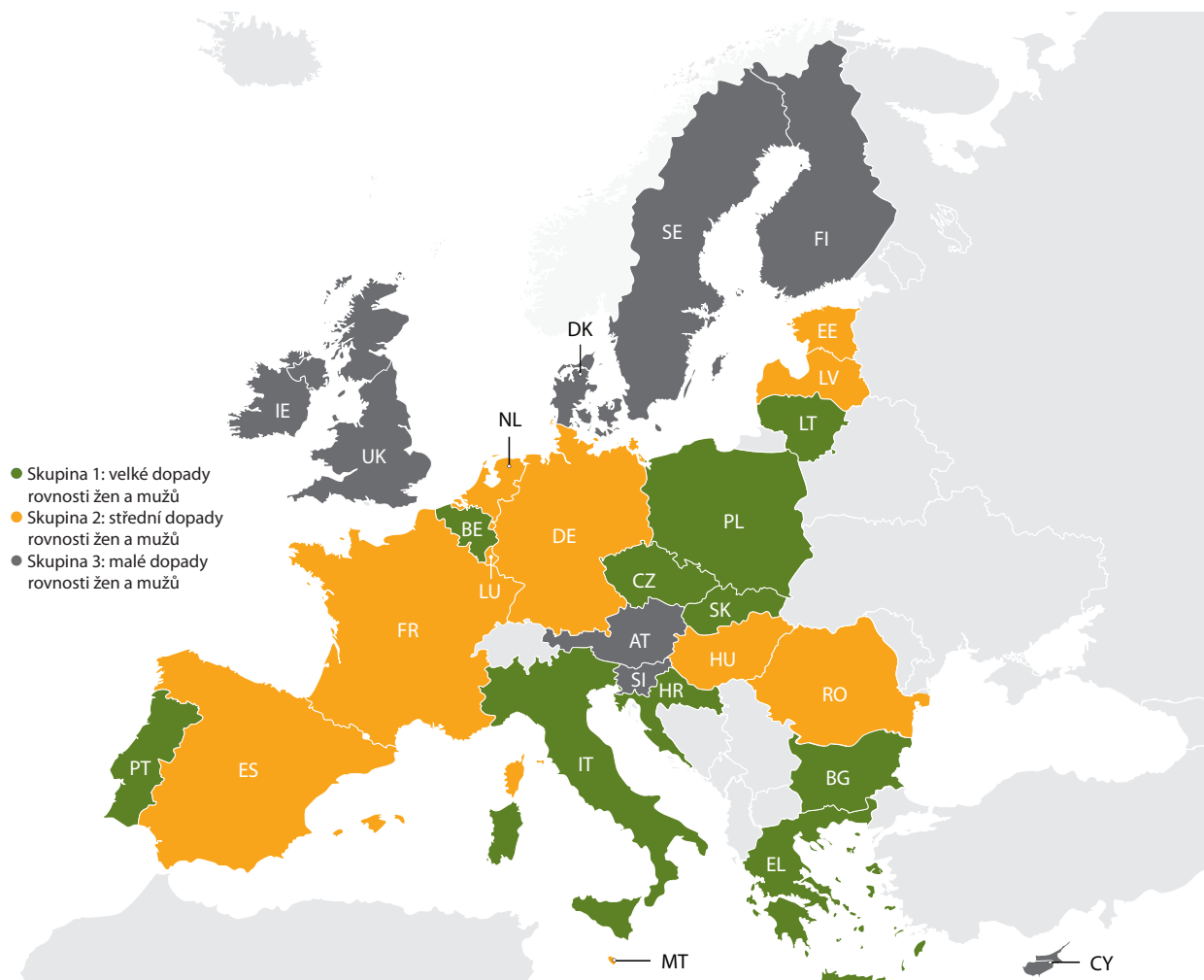
⁽¹⁾ Opatření v oblasti rovnosti žen a mužů, jako je odstranění genderových stereotypů ve vzdělávání, zvyšování informovanosti a podpora oborů STEM u dívek a žen, a kariérní poradenství podněcující dívky k uvažování o studiu oborů, v nichž dominují muži, a chlapce ke studiu oborů, v nichž dominují ženy, pravděpodobně povedou k vyššímu počtu žen absolvujících obory STEM. Opatření v oblasti rovnosti žen a mužů, která mohou snížit genderové rozdíly na trhu práce, zahrnují mimo jiné zajištění péče o děti a další péče, změny v platových a dalších podmínkách rodičovské dovolené, propagování a podporu práce na částečný úvazek a pružných pracovních podmínek, legislativní opatření a strategie týkající se rovnosti odměňování a pracovních podmínek, odstranění genderové segregace napříč odvětvími a povoláními, snížení počtu přerušování zaměstnání mezi ženami a prosazování žen do vyšších funkcí.

Vypořádání se s výzvami spojenými se stárnutím populace v EU

Lepší rovnost žen a mužů ve vzdělávání, účast na trhu práce a vyváženější sdílení neplacené péče mezi ženami a muži by mohlo vést ke zvýšené míře porodnosti, což odpovídá výsledkům posledních výzkumů v této oblasti. Studie vypočítala, že míra porodnosti by do roku 2030 vzrostla o 0–8 %. Vyšší míra porodnosti by naopak vedla k vyššímu počtu obyvatel a v dlouhodobém výhledu k nárůstu počtu pracovních sil. Studie zdůrazňuje dlouhodobé přínosy takového vývoje. Odhaduje se, že do roku 2050 by zvýšená míra porodnosti vedla k nárůstu zaměstnanosti o 2,5 milionu osob. Zvýšená zaměstnanost je obzvláště důležitá z pohledu současných demografických prognóz EU, které předpovídají výrazný nárůst počtu starších osob, které nejsou aktivní na trhu práce (strategie Evropa 2020).

Obrázek 3: Dopady rovnosti žen a mužů: rozdíly v HDP mezi členskými státy v roce 2030

Oživení konkurenceschopnosti

Lepší rovnost žen a mužů by dlouhodobě mohla zvýšit konkurenceschopnost hospodářství EU

Opatření v oblasti rovnosti žen a mužů by mohla vést ke zvýšení výrobních kapacit hospodářství a k nižším cenám. V návaznosti na tento vývoj by EU byla schopna vyrábět více zboží a služeb uvnitř EU a stala by se konkurenceschopnější na mezinárodních trzích. Vedlo by to ke zlepšení v oblasti obchodní bilance, kdy by vývoz EU v roce 2050 vzrostl o 1,6–2,3 % a dovoz by poklesl o 0,4–0,7 %. To by v souladu se strategií Evropa 2020 pomohlo udržet mezinárodní obchod jako jeden z klíčových hnacích motorů růstu EU. Navíc by vyšší míra růstu HDP mohla

vést k dalším soukromým investicím firem, protože ty si své investice vybírají na základě očekávaných přínosů. Výsledky studie ukazují, že do roku 2050 dojde v EU k nárůstu investic.

Země, které zvýší rovnost žen a mužů, budou mít vyšší přínosy

Odhadované dopady zvyšování rovnosti žen a mužů se mezi členskými státy výrazně liší v závislosti na současné úrovni výsledků dosažených v oblasti rovnosti žen a mužů. Celkově jsou výsledky velmi pozitivní, přičemž některé jednotlivé země zaznamenají nárůst HDP okolo 4 %, zatímco jiné přes 10 %.

Největší dopady se typicky projevují v zemích, kde má rovnost žen a mužů nízkou prioritu. Studie ukazuje, že tyto země by hodně získaly, pokud by rovnosti žen a mužů věnovaly pozornost ^(?).

Členské státy, které v současné době mají pouze omezená opatření v oblasti rovnosti žen a mužů, získají odstraněním genderových rozdílů nejvíce.

Země, které mají velký prostor pro zlepšování, mohou v důsledku vyšší rovnosti žen a mužů dosáhnout výrazně lepších hospodářských výsledků. Očekává se, že do roku 2050 povede v průměru v těchto zemích vyšší míra rovnosti žen a mužů k nárůstu HDP přibližně o 12 %. To podtrhuje prostor pro podstatné zlepšení rovnosti žen a mužů, což v důsledku může znamenat významné ekonomické přínosy. Země, které si v oblasti rovnosti žen a mužů počínají nejlépe a dosáhly již dobré úrovně, se již těší z některých souvisejících ekonomických přínosů. Zlepšení rovnosti žen a mužů může však generovat další ekonomické přínosy i v těchto zemích, často dosahující hodnoty přibližně 4 % HDP.

Rovnost žen a mužů v EU: poslední politický vývoj

Rovnost žen a mužů představuje dlouhodobý politický závazek Evropské unie. Před šedesáti lety se stal princip stejné odměny za stejnou práci součástí Římské smlouvy a rovnost mezi muži a ženami se stala jednou ze základních hodnot Evropské unie. I v dnešní době je cílem politik EU řešících genderovou nerovnost na trhu práce podpořit účast žen, minimalizovat rozdíly mezi platy žen a mužů a umožnit ženám i mužům lepší sladění pracovního, soukromého a rodinného života.

Posílení rovnosti žen a mužů: pět prioritních oblastí EU

1. Zvýšení účasti žen na trhu práce a rovnocenné ekonomické nezávislosti.
2. Snížení rozdílů v odměňování, výdělcích a důchodech mezi ženami a muži, což představuje boj s chudobou u žen.
3. Podpora rovnosti mezi ženami a muži v oblasti rozhodování.
4. Boj s genderovým násilím, ochrana a podpora obětí.
5. Podpora rovnosti žen a mužů a práv žen v celém světě (Evropská komise, 2015b).

Současný politický rámec, kterým se řídí rovnost žen a mužů, vychází ze strategického závazku pro rovnost žen a mužů 2016–2019, který byl zveřejněn v návaznosti na strategii Evropské komise pro rovnost žen a mužů (2010–2015). Cíle strategického závazku se zaměřují na pět prioritních oblastí a usilují o integraci rovnosti žen a mužů do všech politik a programů financování EU. Kromě toho představuje Evropský pakt pro rovnost žen a mužů 2011–2020 jasný závazek podporovat rovnost žen a mužů v rámci celé EU.

Aby bylo dosaženo cíle projektu Evropa 2020, kterým je inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, je mimo jiné zásadní, aby rovnost žen a mužů byla začleněna do hlavních strategických oblastí vzdělávání, účasti na trhu práce a odměňování.

^(?) Klasifikace členských států vychází z indexu rovnosti žen a mužů institutu EIGE.

Evropa 2020: promeškaná příležitost?

Evropa 2020: genderové rozdíly ve vzdělávání, účasti na trhu práce, odměňování a povinnostech v oblasti péče

- Zastoupení žen je v sektorech STEM stále nízké. 75 % studentů v těchto oborech stále představují muži.
- V průměru představují genderové rozdíly v zaměstnanosti v EU 11,6 % a narůstají s počtem dětí v domácnostech.
- Nadměrné zastoupení žen v práci na částečný úvazek neovlivňuje pouze jejich účast na trhu práce, ale také míru rizika jejich chudoby a vyloučení ze společnosti (v roce 2015 pracovalo v průměru na částečný úvazek 32,1 % žen oproti 8,9 % mužů).
- Podíl žen pracujících na částečný úvazek roste rovněž s počtem jejich dětí. 39 % žen v rámci EU-28 uvádělo, že jejich hlavním důvodem, proč nehledají zaměstnání, je péče o děti nebo invalidní dospělá, zatímco u mužů tento podíl činil pouze 4 %.
- V průměru vydělávají ženy v EU o 16,1 % méně než muži, což znamená, že by musely pracovat přibližně o 40 dnů ročně více (nebo do konce února), aby vydělaly totéž co muži do konce předcházejícího roku (Eurostat, 2016a, 2016b).

Strategie Evropa 2020 uznává, že rovnost mezi ženami a muži je nutná pro dosažení cíle, kterým je 75% zaměstnanost žen a mužů ve věku 20–64 let do roku 2020. I přes vlajkovou iniciativu EU „Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa“, která uznává potřebu zvýšit „podíl žen na formální ekonomice“, komplexní opatření zaměřená na rovnost žen a mužů nejsou ve strategii Evropa 2020 jasně definována.

Přetrvávající genderové nerovnosti podřívají možnosti uplatnění žen v ekonomice a ovlivňují celé hospodářství EU. Na politické úrovni to vede k nedostatkům při dosažení udržitelného růstu podporujícího začlenění popsaného ve strategii Evropa 2020.

Bylo by přirozené dojít k závěru, že nedostatečná opatření v oblasti rovnosti žen a mužů zatím představují promeškanou příležitost. Pro dosažení cíle inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění musí EU zlepšit stávající opatření v oblasti rovnosti žen a mužů a zavést opatření další.

Evropa 2020 a dále

Opatření v oblasti rovnosti žen a mužů mohou podpořit udržitelný ekonomický růst

Podpora vyšší účasti žen na trhu práce a zvýšení jejich podílu na studiu v oborech STEM bude pravděpodobně podstatným příspěvkem pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Studie ukazuje, že dosažení rovnosti žen a mužů při vzdělávání v oborech STEM a na trhu práce má velký potenciál pro zlepšení dlouhodobých perspektiv růstu v EU. To však vyžaduje strukturální změnu, která je rozhodující pro udržitelné a inteligentní a inkluzivní zotavení z nedávné hospodářské krize. Ta je nutná pro uvedení ekonomiky EU zpět na stoupající cestu udržitelného růstu a zabránění riziku permanentních ztrát bohatství a pomalého tempa růstu.

S cílem dosáhnout udržitelného ekonomického růstu musí Evropská unie nyní zahájit začleňování hlediska rovnosti žen a mužů.

EU si nemůže dovolit promeškat příležitosti, které opatření v oblasti rovnosti žen a mužů nabízejí. EU musí zavést tato opatření v klíčových politických oblastech neprodleně s cílem dosáhnout požadovaných dopadů na udržitelný společensko-hospodářský rozvoj a růst. Studie předpovídá zvýšení míry zaměstnanosti již v roce 2020 a nejsilnější dopad na účast na trhu práce a HDP na obyvatele v celé EU ve střednědobém (2030) a dlouhodobém (2050) horizontu.

Poslední plány nastíněné Evropskou komisí jsou krokem správným směrem. V srpnu 2015 zveřejnila Evropská komise podrobný plán zaměřený na vytvoření komplexního návrhu politiky na zvýšení účasti žen na trhu práce prostřednictvím zlepšení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem. Cílem je reforma stávajících politik v oblasti pravidel pro dovolené a pružnou pracovní dobu, které negativně ovlivňují zaměstnanost, platy a důchody žen. Potřebné jsou i další návrhy politik uznávající potenciál začleňování hlediska rovnosti žen a mužů (Evropská komise, 2015a).

Začlenění rovnosti žen a mužů do jádra strategie navazující na strategii Evropa 2020 a dalších politických reform, jako je evropský pilíř sociálních práv, by podpořilo větší inkluzivitu hospodářského systému a umožnilo ženám využít celý jejich potenciál ke svému prospěchu i prospěchu celé společnosti. To EU umožní dosáhnout inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění.

Odkazy

Evropská komise (2015a), *Roadmap — New start to address the challenges of work-life balance faced by working families*. K dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_012_new_initiative_replacing_maternity_leave_directive_en.pdf

Evropská komise (2015b), *Strategický závazek v oblasti rovnosti žen a mužů 2016–2019*, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. K dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/files/strategic_engagement_cs.pdf

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) (2016), *Poverty, gender and intersecting inequalities in the EU — Review of the implementation of Area A: Women and poverty of the Beijing Platform for Action*, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. K dispozici na adrese: http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/ti_publication_mh0416244enn_pdfweb_20161208181320.pdf

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) (2015), *Gender Equality Index 2015 — Measuring gender equality in the European Union 2005–2012*, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk. K dispozici na adrese: <http://eige.europa.eu/content/document/gender-equality-index-report>

Eurostat (2016a), *Gender statistics*. K dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_statistics

Eurostat (2016b), *Employment statistics*. K dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics

O studii

Studie ekonomických přínosů rovnosti žen a mužů je v kontextu EU jedinečná. Je první svého druhu, která využívá rozsáhlý ekonometrický model k odhadu široké škály makroekonomických přínosů rovnosti žen a mužů v několika širokých oblastech, jako jsou vzdělávání, aktivity na trhu práce a mzdy.

Celkové výsledky studie ukazují, že větší rovnost žen a mužů by vedla k:

- vytvoření 6,3 až 10,5 milionu pracovních míst do roku 2050, z nichž by 70 % zaujaly ženy,
- pozitivním dopadům na HDP na obyvatele, který v průběhu času poroste,
- až 10% nárůstu HDP na obyvatele v zemích EU do roku 2050.

K odhadu ekonomických dopadů zvyšování rovnosti žen a mužů využila studie makroekonomický model E3ME. Jedná se o empirický makroekonomický model vytvořený konkrétně pro modelování výsledků na úrovni EU a členských států.

Výsledky studie ekonomických přínosů rovnosti žen a mužů v EU zahrnují devět publikací:

1. *Literature review: existing evidence on the social and economic benefits of gender equality and methodological approaches* (Přehled literatury: stávající důkazy o sociálních a ekonomických přínosech rovnosti žen a mužů a metodologických přístupech).
2. *EU and EU Member State overviews* (Přehledy za EU a členské státy).
3. *Report on the empirical application of the model* (Zpráva o empirické aplikaci modelu).
4. *How the evidence was produced: briefing paper on the theoretical framework and model* (Jak byly připraveny důkazy: informační materiál k teoretickému rámci a modelu).
5. *Jak byly připraveny důkazy: přehled základních skutečností k teoretickému rámci a modelu.*
6. ***Ekonomické dopady rovnosti žen a mužů v kontextu politiky EU: informační materiál.***
7. *Ekonomické dopady rovnosti žen a mužů: informační materiál.*
8. *Jak vede rovnost žen a mužů ve vzdělávání v oborech STEM k ekonomickému růstu: informační materiál.*
9. *Jak vede překlenutí genderových rozdílů na trhu práce a v odměňování k ekonomickému růstu: informační materiál.*

Všechny publikace, podrobné výsledky studie a metodologii lze nalézt na webové stránce institutu EIGE.

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) představuje centrum znalostí EU pro rovnost žen a mužů. Institut EIGE podporuje tvůrce politik a všechny příslušné orgány v jejich úsilí k zajištění rovnosti mezi ženami a muži pro všechny Evropany tím, že jim poskytuje konkrétní odborné znalosti a srovnatelné a spolehlivé údaje o rovnosti žen a mužů v Evropě.

Další informace:

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE)

Gedimino pr. 16

LT-01103 Vilnius

LITVA

+370 52157444

E-mail: eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>

<http://www.twitter.com/eurogender>

<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

<http://eurogender.eige.europa.eu/>

ISBN 978-92-9470-036-0
doi:10.2839/825130

Úřad pro publikace